

Poznání lidské bytosti podle těla, duše a ducha

Třetí přednáška

Dornach, 9. srpna 1922

GA 347

Rudolf Steiner

Člověk ve svém poměru ke světu - utváření a rozpouštění. Umrtnování života. Vznik myšlenek. Vytváření krystalu. Křemík. Vytváření pohoří. Alpy. Cukr a rozpouštění cukru. Diabetes. Rcvma a Dna. Tvoření a rozpouštění mozkového písku. Mozková mrtvice. Být nemocným, neznamená nic jiného, než že vytváříme něco příliš silně. Káva a čaj. Potrava bohatá na dusík. Proces rozpouštění a vědomí Já.

Dotaz: Jeden posluchač přinesl z prázdnin kameny. Táže se, zda kameny mají také život nebo někdy život měly, a jak vznikly.

Dr. Steiner: Na tyto kameny mohu snad navázat jindy, ale snad je také možné, že to mohu ještě začlenit do našeho dnešního pozorování.

Hleďte, pánové, tu chci říci toto: Viděli jsme tedy, že se vlastně v nás, v člověku, uskutečňuje jakési usmrcování života. Viděli jsme, že máme v krvi tato sem a tam lezoucí zvířátka, bílé krvinky, které lezou cévami až k naší kůži. Řekl jsem vám: Je to pro tato zvířátka zvláštním labužnictvím, když přicházejí na povrch, zatímco jinak jsou jen uvnitř v celém lidském těle. Je to pro ně takřka kořením života. To jsou tedy živé buňky, které zde lezou sem a tam. V protikladu k tomu jsem vám řekl: Buňky v soustavě nervové, zejména ty, které jsou v mozku, to jsou vlastně buňky, které jsou neustále usmrcovány, neustále vstupují do stavu mrtvého. Buňky v mozku jsou takové, že vlastně jen začínají být poněkud živějšími, když spíte. Zde začínají být poněkud živějšími. Nemohou se potom pohnout ze svého místa, protože jsou velmi vtěsnané mezi druhými, nemohou se tak pohybovat jako bílé krvinky, ale začínají v noci, zatím co vy spíte, poněkud žít. A v tom spočívá také to, že když tyto buňky dostávají z těla poněkud více životní síly, volní síly, bílé krvinky musí zůstat poněkud klidnějšími. A tím se vlastně myslí v celém těle, jak jsem vám řekl.

Nyní si chceme jednou položit otázku: Odkud přicházejí vlastně myšlenky? - Ze ano, lidé, kteří zde chtějí myslet pouze materialisticky, to znamená, že chtějí myslet pohodlně, ti říkají: Nu ano, myšlenky vznikají holt v mozku nebo v nervové soustavě člověka. Zde rostou - „jako

zelí na poli“! Na poli nerostou žádné hlávky zelí, když je nejprve nepěstujeme. Tedy, tyto věci musí být jaksi nejprve pěstovány. Pro mne za mne může každý vidět v lidském mozku jakési pole pro myšlenky. Ale pomyslete si přece jen:

Máte-li krásné pole se zelnými hlávkami, a ten, který pole stále obdělával, ten by odešel a nenašel by se nikdo, kdo by pole dále obdělával, tak by tedy na tom poli nikdy zelí nerostlo.

Tedy se musí říci: Právě když se lidé domnívají, že myšlenky přicházejí z mozku, tak se musíme nejprve tázat: odkud přicházejí?

Nu tak jako vzchází zelí z pole! Tedy otázka musí být nejprve správně pojata. A zde si musíme říci toto: To, co zde vidíte, to vzniklo skutečně venku v přírodě. To, co vzniká venku v přírodě, to bych vám chtěl jednou vysvětlit. Řekl jsem vám: Vše nacházíme v člověku, chápeme-li vše v okolí člověka. Jak jsme pohlíželi na rostliny atd., pochopili jsme mnoho věcí v člověku. Nyní zde máme tento kámen. Podívejme se na tuto horninu jednou pořádně.

Hleďte, zde je dole a vzadu a nahoře velmi měkká hornina. Tu můžete nožem seškrábat. To, co je zevně, co zde je kolem, to je tedy jednoduše takového něco jako poněkud hustší země. Je to tedy tak tedy jednoduše takového něco jako poněkud hustší země. Je to tedy tak - chci nyní zde nakreslit jen to, co je dole: Zde dole je tato měkká hornina, a právě tak jako kdyby vyrůstaly, jsou zde - na této měkké hornině různé krystaly, jakoby vyrůstaly ven. Musei bych jich nakreslit mnoho, že ano, ale to již stačí. Zde jsou tedy takové malé krystalky, ty jsou tady dole, jako kdyby vyrůstaly, jsou ale strašně tvrdé. Ty nemůžete odstranit škrábáním nožem. Ty nůž nepoškodí. Nanejvýš když se do jednoho pustíte, můžete jej oddělit jako celek, ale něco do něj veškrábnout nemůžete. Jsou tedy tvrdé krystalky, které jsou zde vloženy.

Nyní se chceme tázat: Jak se dostávají do měkčí půdy, která je jen trochu kompaktně spečená, takové krystaly? Takové krystaly jsou tedy tělesa, jež jsou velmi krásně utvářena, zde mají takový podélný tvar a nahoře mají malou stříšku. Dole by byla také ještě stříška,

kdyby to nečnělo do země. Kdyby to bylo dostatečně měkké, tak by to tak bylo u každého krystalu, ale to mizí, když to vchází do této půdy.

Kde se berou tyto krystaly? Není-liž pravda, když rostou rostliny, potom musí být venku mimo rostliny kyselina uhličitá. Rostliny nemohou jinak růst. Táž látka, kterou vydechujeme, ta musí přicházet k rostlinám. A potom, když kyselina uhličitá přichází k rostlinám, potom rostliny sají tuto kyselinu uhličitou, podržují si uhlík, který je v kyselině uhličitě, a kyslík ten opět vydechují. To je ten rozdíl mezi člověkem a rostlinami. Lidé vdechují kyslík a vydechují kyselinu uhličitou, my zadržujeme kyslík, kdežto kyselinu uhličitou odevzdáváme. Rostlina je spojena se Zemí. Když rostlina odumře, jde tento uhlík zpět do půdy a stává se právě černým kamenným uhlím, které po staletích ze Země dolujeme.

Tak existují také jiné látky. Tak existuje látka, která je v jistém vztahu velmi podobná uhlí, ale přece zase rozdílná. Je to křemík. Předpokládejte, že máte nějakou půdu, která je bohatá na křemík, v ní je mnoho křemíku. Potom působí, protože stále je zde kyslík. Kyslík je stále zde. Ale po nějaké době, během zemského vývoje, zde náhle shledáváme, že se kyslík sloučil s křemíkem. A tak jako u nás vzniká kyselina uhličitá, když vydechujeme, tak vzniká, když se křemík na Zemi správně setkává s kyslíkem, vzniká křemen, kyselina křemičitá. Zde vznikají totiž takové krystaly. Stačí, aby se jen křemík ze země sloučil s kyslíkem, potom vznikají krystaly, jaké jsou tam.

Ale kyslík nemá ze sebe sílu sloučit se s křemíkem. Můžete mít mnoho křemíku a nad tím kyslík a to vše by se nevytvořilo. Proč se tvoří tyto krásné útvary? Ano, ty se právě vytvářejí, protože ze všech stran působí z vesmíru síly, a Země je neustále v souvislosti s celým vesmírem. Zde působí do ní neustále síly,

a tyto síly, ty vnášejí kyslík do křemíku a tím vznikají takové krystaly.

Takže všechny tyto krystaly vznikají tím, že Země je ovlivňována všemi ostatními souhvězdími. Můžeme tedy říci: Tyto krystaly jsou vlastně vytvářeny ze světa do Země.

Nyní ale můžete říci toto: Co nám to tu vyprávíš? Ta hornina, kterou nám dal Erbsmchl, dokazuje přece opak! - Ta hornina je ve skutečnosti taková: Zde dole je kyprá země (viz kresba), zde nahoře je zase kyprá země, a zde vzadu je zase kyprá země.

Je to zcela obklopeno kyprou zemí, a tyto krystalické útvary zde, ty nejsou jen takové, že zde vyrůstají zdola nahoru, jak jsem je nyní popsal, nýbrž zde rostou již takové nahoru, mohli byste říci, kdyby zde byly jen tyto zdola. Ale zde jsou nyní takové, které naproti tomu rostou shora. Nyní mohli byste říci: Ale to se přece nemůže vysvětlovat z vesmíru, neboť zde bychom přece mohli předpokládat, že tytéž síly by přicházely z nitra Země, jež by potom museli

přicházet z vesmíru, kdybychom vysvětlovali tyto krystaly jen zdola nahoru.

Ano, hleďte, to je rozpor zdánlivý. Zde musí být něco za tím. Nyní vám chci říci, co je zde za tím.

Takové horniny nevznikají přece na rovině, ty vznikají v pohoří. A když je to na rovině, tak je to také tak, že zde jsou právě zemské vrstvy nad tím a pod tím, jako také v horách. Ale předpokládejme, že si to přineseme z hor. Pomyslete si, že bychom měli takové pohoří, a chci nakreslit svah toho pohoří. Když zde nyní vystupujete nahoru.

Tak jde nahoru a zde musíte samozřejmě zde přejít, cesta musí jít zde, země skála může být trochu převislá, nacházíte všude převislou zemi, když jdete do hor. Nyní si pomyslete, že by bylo bývalo před dávnou, velmi dávnou dobou toto, co jsem zde nakreslil hnědě, že by se zde uložilo a toto, že by se uložilo zde.

Podle mého vysvětlení by se vytvořily nyní silami z vesmíru zde krystaly, jak jsem to vysvětlil, a tady zde také takové krystaly. Byly by zde dole krystaly jaksi vyrostlé ven silami vesmíru, a zde nahoře také.

Potom to nastalo později tak, že se toto, co zde je nahoře, zřítilo dolů a přikrylo tohle. Tedy hleďte: Když se to horní zde zřítí dolů, tak to padne tak, že toto je nahoře, a zde dole jsou krystaly, které původně směřovaly nahoru, následkem toho zřícení takové, že padly zde a byly zadrženy těmi, které zde již byly

dole, a tak se uložily jedny na druhé. Ty, co se zřítily, se uložily na ty dolní, takže se to, co bylo nahoře, dostalo dolu.

Tak to totiž chodilo v horách neustále. Kdo to studuje, shledává, že se v horách neustále děly takové sesuvy půdy, kdy se to, co bylo nahoře uložilo na to, co bylo dole. To je právě zajímavé při studiu pohoří. Chodíme-li v rovině, tak máme pocit, protože se to stalo teprve v posledních tisíciletích, že se stále kladla jedna vrstva na druhou. To bychom nikdy nemohli říci o Alpách. Ty ovšem vznikly před dávnou dobou také tímto způsobem, ale potom se sesouvaly vyšší části na nižší a Alpy jsou zcela navzájem promíchanými zemskými vrstvami.

Proto je také tak obtížné studovat Alpy, protože se musí všude přemýšlet, zda to, co je nahoře, také tak vzniklo. Často to tak nevzniklo, ale vzniklo to tak, že zde dole byla jedna vrstva, zde nahoře jedna vrstva a potom máme nárazem to, co bylo nahoře, hozeno dolů a to se položilo na to, co bylo dole. A tak vznikla v horách během tisíciletí a tisíciletí tato vzájemná převrstvení, jak se to nazývá a způsobila takové věci. Takže si musíme tyto věci nejprve ujasnit tím, že se zase pohoří přes sebe navzájem převrstvilo. Museli bychom tedy říci: To, co je dole, vzniklo na takovém svahu (viz kresba), to horní na takovém svahu a za tím byly samozřejmě hory, takže tedy to padlo na to, to se převrstvilo. Takže můžeme tedy takovou věc, kde stojí krystaly zdola a shora naproti sobě, vysvětlit teprve tehdy, když víme, že se vše na Zemi postupně během tisíciletí navzájem přeházelo.

Máme tedy v celé neživé říši stále síly, které sem působí z vesmíru a které působí také v nás tak, že vlastně musíme v sobě nyní něco činit, aby nás tyto síly nerušily.

Neboť hleďte, pánové, křemík, kterého je zde v zemi mnoho, ten máme totiž také v sobě. Není jej tu ovšem příliš mnoho, ale máme v sobě takové látky, z nichž mohou vznikat strašně tvrdé kameny. Ale kdyby v nás vznikaly takové tvrdé kameny, jako zde přinesl pan Erbamelhl jeden kus, potom by to bylo s námi špatné! Když by si například dítě, které má již křemík v sobě, nemohlo nijak pomoci, a kdyby takové krystaly všude vznikaly, i když zcela malé - byly by nepatrné - byla by to již zcela špatná věc! Vznikají někdy při nějaké nemoci.

Také cukr - to přece víte - může vytvářet krystaly. Když pohlížíte na kandovaný cukr, tak se skládá také z krystalků, které jsou uloženy jeden přes druhý. Nu, cukru máme v sobě velmi mnoho. Lidé na Zemi naprosto nejedí všichni cukr stejnou měrou. Je to tedy různé. Například v Rusku jedí lidé velmi málo cukru, v Anglii velmi mnoho - průměrně samozřejmě. Podle toho se ale také zase lidé rozlišují. Ruský charakter se od charakteru anglického liší. Rusové jsou zcela jiní lidé než Angličané. To pochází namnoze od toho, že Rusové dostávají v potravinách málo cukru. Angličané jedí takové věci, které obsahují velmi mnoho cukru.

To souvisí s tím, co jsem již řekl. Působí zde na všechno možné síly vesmíru. Člověk má tedy v sobě mnoho cukru. Cukr zde chce stále krystalizovat. Co můžeme činit, aby nekrystalizoval?

Hleďte, vypravoval jsem vám, že je v nás mnoho vody, živé vody: Ta ten cukr rozpouští. To by bylo pěkné nadělení, kdyby voda neustále cukr nerozpouštěla! Zde by se tvořily takové malé krystalky, jako krystalky kandovaného cukru, a měli bychom v sobě takové malé špičaté krystalky, kdyby se cukr neustále ne- rozpouštěl. My lidé potřebujeme cukr ke své výživě, ale můžeme jej používat jen tehdy, pokud jej neustále rozpouštíme. Mít jej musíme. Proč jej musíme mít? Protože musíme konat to, že jej rozpouštíme! Nežijeme pouze z toho, ale náleží k našemu životu, že cukr rozpouštíme. Tedy musíme jej do sebe dostávat.

Ale máme-li nyní příliš málo síly, abychom tento cukr rozpustili, potom se tvoří tyto zcela malé krystalečky a ty potom odcházejí s močí. A zde pak přichází cukrovka, diabetes. A to je potom vysvětlení, proč se lidé stávají diabetiky: Mají příliš málo síly, aby cukr, který se jí, opět rozpustili. Oni musí cukr dostávat, ale když mají příliš málo síly, aby cukr rozpustili, přichází cukrovka. Cukr se nesmí dostat tak daleko, že potom odchází v malých krystalcích, nýbrž musí být rozpouštěn. Člověk musí mít sílu cukr rozpouštět. V tom spočívá jeho život.

Bereme-li něco takového v úvahu, tak z toho můžeme také poznat, že musíme mít ne jen sílu rozpouštět cukr, nýbrž musíme mít také sílu stále rozpouštět tyto malé krystalky, které se chtějí v nás stále tvořit jako krystalky křemenné - je jich málo, ale chtějí se tvořit tyto křemenné krystalky. Ty se v nás tvořit nesmějí. Kdyby se tvořily již u dítěte, potom by dítě přišlo a řeklo by: „To je strašné, všude mě to píchá! Všude to píchá!“

Neboť co pak se zde stalo, když to dítě všude píchá? Ano, hleďte, zde nebyly tyto malé krystalky křemíku, které vznikly v nervech, rozpuštěny. Zůstaly ležet. Nesmíte si představovat, že to jsou nějaké obrovské masy. Je jich docela málo, jsou nepatrné, není je tak snadno nalézt ani mikroskopem, jsou mnohem menší než desetitisícina milimetru. Když se četné zcela droboučké krystalky v nervové soustavě nahromadily, potom dostane člověk všude nepatrné píchání, která si neumí vysvětlit. Všude ho to píchá. A mimoto jsou vyvolávány malé záněty tím, že se to děje, jsou vyvolávány zcela malé záněty. A potom je člověk revmatický, nebo má dnu. Dna není ničím jiným, než že se usazují takové malé, droboučké krystalky. Tyto bolesti, které člověk má, ty pochází z toho. A že člověk dostává při dně dnavé uzly, to pochází z těchto zánětů. Když si do těla vrazíte hřebík, vznikne zánět. Tyto malé krůtky, ty pocházejí z nitra, tlačí se na povrch. Zde vznikají malé vnitřní záněty a zde se pak tvoří následkem těchto zánětů tyto dnavé uzly.

Jsou tedy samé děje, které mohou působit v nitru člověka. Z toho ale vidíte, že vlastně musíme mít stále v sobě síly, které - řekněme - musí působit proti dně, jinak bychom jako lidé dostávali stále dnu. Tu ale dostávat stále nesmíme. Tedy musí zde neustále být něco v pozadí, že můžeme proti tomu pracovat.

Co to nyní znamená? Ano, hleďte, to znamená: Zde sem do nás působí z vesmíru síly. Ty vlastně chtějí v nás vytvářet nikoli příliš velké, ale mikroskopicky zcela droboučké krystalky. Když sem vstupují tyto síly a tvoří zde tyto krystalky, působí také do nás, takže jsme neustále těmito silami prostoupeni a musíme ve svém nitru vyvíjet ony síly, které tuto věc neustále likvidují. Musíme stále pracovat proti těmto silám. Musíme mít tedy v sobě síly, které proti těmto silám pracují. Do nás vcházejí tyto síly také z vesmíru, ale my působíme proti nim - zvláště silně v nervech. V nervech by vznikaly neustále proti nim - substance, kdybychom proti nim nepracovali.

Minerální substance vznikat musí, neboť, hleďte, existují děti, které zůstávají blbými a brzy umírají. Když se takové děti, zůstavší hloupými, pitvají, tak se často shledá, že mají silně málo toho, co se nazývá mozkovým písekem. Trochu mozkového písku musí mít v sobě každý. Tento mozkový písek musí vznikat a musí být stále opět rozpouštěn.

Nyní může ale také zůstat příliš mnoho písku ležet, máme-li příliš málo síly, abychom jej rozpouštěli. Ale, pánové, to, co zde ve svém mozku neustále činíte, je, že se v mozku usazuje neustále písek, když dostáváte potraviny do své krve. Tím se písek neustále usazuje. A tento mozkový písek, který je zde uvnitř (přednášející kreslí), je vystaven silám vesmíru právě tak, jako to, co je v přírodě venku, takže se tedy chtějí zde uvnitř neustále tvořit droboučké krystalky. Ty se ale tvořit nesmí. Nemáme-li žádný mozkový písek, zhloupneme. Kdyby se ale tyto krystalky tvořily, upadali bychom stále do mdlob, protože bychom jaksi dostali jakýsi mozkový revmatismus nebo mozkovou dnu. Neboť v ostatním těle to činí člověku pouze bolest, když ale mozek obsahuje v sobě tyto krystalečky, nemůže člověk již nic dělat, padá do mdlob. Tedy mozkový písek potřebujeme, ale musíme jej neustále rozpouštět. To je neustálý proces, že se mozkový písek ukládá, rozpouští se, ukládá se, rozpouští se.

Když se ukládá příliš mnoho, může tento písek také prorazit stěny tepen mozku. Potom vystupuje krev ven. Potom přichází mozková mrtvice, ne jen bezvědomí, nýbrž mrtvice, mozková mrtvice. Tedy právě když studujeme procesy nemoci, nahlížíme, co

vlastně člověk v sobě má. Neboť v nemoci je v nás také vše to, co je v člověku zdravém, jen příliš silně. Být nemocen neznamena nic jiného, než že něco vytváříme příliš silně.

To se přece také děje přece v životě, pánové. Viděli jste již, že když je zde malé dítě a dotkneme se rukou jeho tváře, a to něžně, slabě, potom je to mazlení, kdy to dítě hladíme. Můžeme také týž dotyk rukou učinit silně, potom to již není mazlení, nýbrž je to políček.

Nu vidíte, tak je tomu vůbec ve světě. Věci, které mohou být na jedné straně mazlením, mohou být na druhé straně políčkem.

A tak se stává v životě také to, co zde v mozku musí být, tato jemná práce v mozkovém písku, stává se jakýmsi životním políčkem, když je příliš silná, když je tedy v nás příliš slabá tato síla, takže nemůžeme rozpouštět tuto minerálnost, kterou v sobě máme. Potom bychom tedy upadali neustále do mdlob, nebo - když se to stane příliš silným, když tyto krystalky nám stále prorážejí tepny - nebo bychom dostali mozkovou mrtvici. Musíme tedy tyto krystalky neustále rozpouštět. Tato věc, kterou jsem vám nyní vyprávěl, ta se ve vás neustále děje.

Nyní obracíte pozornost na tuto rostlinu. Hled'te, když obracíte svou pozornost na tuto rostlinu - můžete to samozřejmě činit jen tehdy, když je zde den - a rostlina je ozařována slunečními paprsky, potom je rostlina jasná, potom dostáváte do svého oka působení světla. Očním nervem ale, který zde je od oka dozadu, vstupuje to, co je působením světla, do vašeho mozku. Když tedy pohlížíte na rostlinu, tak jste zaměřeni svým okem na rostlinu a od rostliny vstupuje působení světla skrze vaše oko do mozku.

Pánové, když takto pohlížíte na rostlinu, například na nějakou květinu, to znamená velmi mnoho: Člověk je svou pozorností zaměřen na květinu. Když je člověk svou pozorností zaměřen na květinu, tak zapomíná vlastně také na sebe sama. Víte přece, že člověk může být tak pozorně soustředěn, že vůbec zcela zapomena na sebe sama. Víte přece, že můžeme být tak pozorně soustředěni, že zapomínáme zcela vůbec na sebe samy. V okamžiku, kdy na to jen zcela málo zapomeneme, když zde pohlížíme na květinu, vzniká ihned někde v mozku

síla, která odděluje něco mozkového písku. Tedy pohlížení na něco znamená oddělovat vnitřně mozkový písek.

Toto oddělování, to si musíte představit jako zcela lidský proces. Všimli jste si již, že se člověk nepotí jen tehdy, když se velmi namáhá, nýbrž také tehdy, když má například před něčím strašnou úzkost, zde člověk neodděluje skrz kůži právě mozkový písek, ale jiné soli a s nimi vodu. To je oddělování. Ale pohlízet na něco znamená neustále oddělovat mozkový písek. Když někdo pohlíží na něco zcela pozorně, potom se neustále odděluje mozkový písek. A existuje ta věc, že musíme tento mozkový písek rozpouštět. Neboť kdybychom tento mozkový písek opět nerozpouštěli, potom by v nás vznikla z mozkového písku nepatrná květinka! Pohlízet na květinu vlastně znamená, že se v nás z mozkového písku vytváří zcela nepatrná květinka, která jen potom směřuje shora dolů, tak jako také směřuje shora dolů obrázek v oku. To je rozdíl, pánové.

Je to takto: Když hledíme na židli - nemusí to být ani květina - vytváří se zde uvnitř tím pohlížením trošinka mozkového písku, a dostali bychom zde uvnitř v sobě, když bychom se oddávali jen tomuto pohlížení, dostali bychom zde uvnitř zcela malý - mnohem menší než to může být v mikroskopu - malinký obrázek této židle z křemíkového písku. A kdybych zde stál v takovém prostoru a kdybych vyvinul jako člověk jistou sílu nazírání, byl by ve mně celý prostor složen obráceně, jen s podlahou nahoře, jako obraz ze zcela malinkých křemíkových zrníček. Je to zcela kolosální, jak se zde v nás neustále staví. Jen jsme potom takovými chlapičky, kteří to potom nenechávají vznikat. Aniž to činíme vědomě, stále celý ten děj rozpouštíme. V tomto vztahu jsme jako lidé zvláště zařízeni. Pohlížíme na svět. Svět chce v nás neustále utvářet takové formy, které jsou takové jako ten svět, jenom obráceny. A kdybychom nebyli při tom, kdybychom vůbec na nic nepohlíželi, tak by se stále vytvářely - zejména v noci, když spíme, když nemůžeme z nitra vyvíjet sílu rozpouštění - tak by se stále vytvářely působením toho, co je ve vesmíru, takové formy. Tyto útvary se tvoří hlavně tehdy, když země není ozařována Sluncem, světlem, nýbrž silami, které sem přicházejí z mnohem větší dálky, tehdy se tyto útvary vytvářejí. Ale těmto silám jsme stále oddáni. Takže tedy můžeme říci: Když spíme, potom se v nás chtějí neustále tvořit vlivem vesmíru různé minerální, neživé útvary, a hledíme-li na něco, potom se v nás chtějí tvořit rovněž jisté útvary, které jsou jen takové jako naše okolí. Když spíme, napodobujeme vesmír. Ve vesmíru je vše uspořádáno krystalicky. To, co vidíme zde v krystalech je takové proto, že síly vesmíru jsou právě tak uspořádány jako ty krystaly. Jedny krystaly jdou sem. Jiné tam, takže krystaly jsou vytvářené z celého vesmíru. To se ale chce dívat v nás. A když vnímáme, když pohlížíme na své bezprostřední okolí, chce se utvářet to, co je v našem bezprostředním okolí. Musíme neustále bránit tomu, aby se to zpevňovalo, musíme neustále rozpouštět.

Nu pánové, zde probíhá zvláštní děj. Pomyslete si, že květina chce zde uvnitř vytvořit svůj neživý křemíkový obraz. Ten nesmí vzniknout, jinak bychom o květině nic nevěděli, nýbrž bychom dostali v hlavě dnu. Ten obraz musí být tedy nejprve rozpuštěn.

Chci vám tento děj, který se zde neustále děje, učinit ještě názornější tím, že řeknu toto. Předpokládejte, že byste zde měli hrnec s vlažnou vodou a někdo by vám zavázal oči, a když vám oči zavázal, přinese nějaký předmět, který je v této vlažné vodě rozpustný. Máte jen sáhnout rukou do této vlažné vody. Ten předmět nevidíte, protože máte oči zavázané. Ale ten druhý se vás může nyní ptát: „Podívej se, saháš nyní rukou do vody, cítíš něco?“ „Ano, vlažnou vodu.“ „Cítíš zde ještě něco jiného?“ „Ano, kolem prstů se to stává chladnějším.“

Jak to přijde? Ten druhý totiž do vody vložil předmět, který se rozpouští! A toto rozpouštění způsobuje právě kolem prstů, že se tato vlažná voda právě kolem prstů stává chladnější. Cítí toto rozpouštění kolem svých prstů a může říci: „Zde uvnitř se něco rozpouští.“

Tak je tomu ale stále, když jsme uvnitř vytvořili ten předmět a musíme jej opět rozpustit. Cítíme to rozpouštění a řekneme potom, protože to rozpouštění cítíme: „Zde venku je ten předmět, neboť nám vytvořil obraz a ten obraz, ten jsme rozpustili. Protože jsme jej rozpustili, víme, jak předmět vypadá." Tím nám na ten předmět přichází myšlenka, protože musíme nejprve obraz předmětu rozpustit. Tím přichází ta myšlenka. Kdybychom měli jen obraz, upadli bychom do mdlob. Jsme-li ale tak silní, že obraz rozpouštíme, potom o něm víme. To je tedy rozdíl mezi upadnutím do mdlob, když něco vidíme, nebo vědění o tom.

Pozorujte tedy někoho, kdo je, řekněme, poněkud nemocný, a přijde strašný hrom - to se může stát. Tu se v něm z toho hromu, i když ne skrze oko, ale skrze ucho ukládá mozkový písek, vytváří se obraz. On to nemůže dostatečně rychle rozpustit. Nastává snad u něho mdloba, ztrácí vědomí. Je-li ten člověk zdrav, vědomí neztrácí, to znamená, že rozpustil svůj mozkový písek dostatečně rychle. Neupadnout do mdlob znamená rozpustit mozkový písek dostatečně rychle. Musíme vždy, když pohlížíme na věci, když pohlížíme na věci kolem sebe, rozpouštět mozkový písek dostatečně rychle.

Tím tedy dospíváme k tomu, jaký vztah má člověk k silám celého vesmíru. Řekl jsem vám posledně, že když má člověk k silám vesmíru takový vztah, že v jeho mozku chtějí mozkové buňky stále umírat, potom jsou úplně neživé, potom je musí člověk ovládat, „mít v ruce“. Je to jeho duševno-duchovno, jímž je ovládá „má v ruce“. Nyní nacházíme dokonce sílu ustavičně mozkové buňky rozpouštět. Mozkový písek neustále ty buňky usmrcuje. Že se zde do toho mozkový písek míchá, to ty buňky neustále usmrcuje. A proti tomu musíme pracovat. A to je, hleďte, důvod proč jsme lidmi. Je to proto, abychom mohli jistým způsobem pracovat proti tomu mozkovému písku.

U zvířete tomu tak není. Zvíře nemůže tak silně, jako my lidé, pracovat proti mozkovému písku. Proto zvíře nemá takovou hlavu, jako máme my, nanejvýš vyšší zvířata. My máme takovou hlavu, která může rozpouštět vše, co do nás neustále vchází. Toto rozpouštění toho, co do nás vstupuje, to je to, co u člověka způsobuje, že se člověk může cítit tak, že říká: Já. To je nejsilnějším rozpouštěním mozkového písku, říkáme-li: Já. Zde pronikáme svou řeč vědomím. Mozkový písek se tedy rozpouští, vůbec celý písek nervový. U zvířete tomu tak není. Proto zvíře dospívá ke křiku, nebo k něčemu podobnému, ale nikoli ke skutečné řeči. Proto nemá žádné zvíře možnost pociťovat sebe sama, říkat k sobě „já“ jako člověk, protože člověk rozpouští mozkový písek v míře mnohem větší.

Takže můžeme říci: Nepracujeme v sobě jen proti tomu, co je na Zemi, nýbrž působíme také proti silám vesmíru. Síly vesmíru, ty by nás vnitřně zkrystalizovaly. Stah bychom se vnitřně pohořím se všemi takovými převrstvenými krystaly. Vnitřně pracujeme stále proti tomu. Ustavičně to rozpouštíme. Působíme neustále rozpouštějícími silami proti silám vesmíru.

A tak rozpouštíme nejen kyselinu křemičitou - neboť je to kyselina křemičitá, co zde tvoří tyto krystaly - rozpouštíme všechno možné, rozpouštíme ty částice, které má cukr, a tak dále.

Můžeme přesně sledovat tyto děje. Předpokládejte, že nějaký člověk vlastně vůbec správně o tom neví - neboť takové věci se odehrávají v člověku jako instinkt - ale člověk cítí přece v

sobě něco neurčitého. Pomyslete si, že člověk cítí: Ach, nedospívám vlastně správně k myšlení, nemohu udržet pohromadě své myšlenky.

Do této nálady se může zvláště snadno dostat žurnalista, který píše každý den nějaký článek. Ano, pánové, psát každý den nějaký článek, to znamená rozpouštět strašně mnoho mozkového písku - rozpouštět strašně mnoho mozkového písku! To je zcela ošklivá situace psát každý den nějaký článek, neboť to znamená rozpouštět strašně moc mozkového písku. A tu člověk potom začíná, když má psát článek - alespoň dříve tomu tak bývalo - začíná okusovat horní část držátka pera. To je něco, co se říkalo zvláště o žurnalistech, že rozkousávají horní konec držátek svých per, aby ze sebe ještě vydolovali síly. Není-liž pravda, když se do něčeho zakusujeme, tak vynášíme ještě poslední síly z celého těla, abychom je měli v hlavě, abychom ještě přemohli tento mozkový písek. Musí se rozpouštět mnoho mozkového písku.

To vše se takto děje instinktivně. Ten žurnalista si samozřejmě neřekne: Okusuji své držátko pera, abych dostal myšlenky. To může jít dále! V tomto instinktu jde potom do kavárny a pije tu černou kávu. Nemyslí si přitom vůbec nic, ti žurnalisté, protože o těchto dějích nic nevědí. Ale když nyní vypili kávu, černou kávu - u sta hromů, tu to opět jde dál, tu mohou opět psát, když vypili černou kávu.

Jak to přijde? To je tím, že se v tomto případě přijímá s černou kávou tak zvaný kofein. To je jedovatá látka, která obsahuje velmi mnoho dusíku. Dusík je ve vzduchu. Ale zde jej můžeme opět dostat do sebe. Dýcháním dostáváme vždy určité množství kyslíku a dusíku. Nyní potřebuje ten, kdo musí rozpouštět mozkový písek, právě k rozpouštění mozkového písku jistou sílu, která je zcela zvláště v dusíku. Z dusíku si získáváme tuto sílu, abychom rozpouštěly mozkový písek.

Proto jsme v noci, když spíme, také silněji vystaveni dusíku, než když bdíme, a řekli jsme přece: Tím, že vdechujeme více kyslíku, žijeme mnohem rychleji, kdybychom vdechovali více dusíku, žili bychom mnohem pomaleji a byli bychom zde tedy více. Mohli bychom více rozpouštět.

Žurnalista, který' pije kávu, ten počítá totiž zcela nevědomě s tím dusíkem, který tu do sebe přijímá, a tímto dusíkem, který přijímá právě kofeinem, dostává možnost vytvářet více mozkového písku a potom také moci více rozpouštět. Potom nepotřebuje již okusovat držátko pera, nýbrž může tím perem psát, protože jeho myšlenky již zase navazují na sebe.

Tedy vidíte, jak zde pracuje lidské já. Lidské já dopravuje, protože dostáváte do žaludku potravu bohatou na dusík, kofein. Dopravuje do mozku tento dusík a tím se nám usnadňuje rozpouštění mozkového písku a tím dostáváme možnost spojovat jednu myšlenku s druhou.

Četní lidé mají zase tu zvláštnost, že jim myšlenky drží příliš silně pohromadě, že se nemohou od svých myšlenek odpoutat. Ti lidé jsou tací, že jsou založeni k tomu pracovat vlastně stále na svém mozkovém písku. Ano, ti pak učiní dobře, když dělají proces opačný. Zatímco jeden člověk je ve svých myšlenkách udržován pohromadě tím, že dovede vyvíjet nějaký souvislý myšlenkový pochod, musí si druhý pomáhat kofeinem, kávou. Kdo ale nechce své myšlenky příliš silně udržovat pohromadě, nýbrž chce jim dát jen tak brilantně zableskovat, kdo chce, jak se říká, lidem házet myšlenky na hlavu, což vypadá velmi duchaplně, ten pije potom čaj. To má vliv opačný. To rozhází myšlenky sem a tam. A zde se podporuje jiné rozpouštění mozkového písku.

Takže skutečně tento děj, který se zde v člověku děje, je mimořádně zajímavý, komplikovaný. Každá potrava působí různým způsobem, a musíme stále vůči tomu, co zde vlastně chce vzniknout, připojovat něco protikladného. Musíme to opět rozpouštět. Je to vlastně nyní naše nejvyšší duchovnost, jejímž působením vlastně neustále vnitřně rozpouštíme svého člověka.

A vidíte, když člověk potom jistým způsobem jí tak, že nějakou dobu dostává příliš málo toho, co obsahuje dostatečné množství dusíku, potom se právě děje to, co ho tak snadno uvádí do spánku, na což se mě jeden z pánů také zeptal.

Tedy toto spočívá v tom, že dostáváme s potravou příliš málo dusíku. A proto se musíme v takovém případě snažit, když upadáme příliš silně do ospalosti, přijímat do sebe potravu bohatší na dusík. To se může dít samozřejmě nejrůznějšími způsoby. Ale děje se to zejména tehdy, když se snažíme jíst, řekněme, třeba sýry nebo bílek, tedy vajíčka. Potom se v nás dusík stále zase zlepšuje. Tak musíme právě v člověku pracovat, aby byl s to v této věci pracovat s tím, co je jeho já.

Dnes jsem vám na začátku řekl: Může zde být pole, na něm mohou růst hlávky zelí, ty ale nerostou, když zde není člověk, který je pěstuje. Ale také pole musí být správně připraveno. Tak musí náš mozek obsahovat nutné látky, aby zde uvnitř mohlo pracovat naše já. Ale toto já souvisí se silami celého vesmíru, které chtějí něco jiného. Tyto síly vesmíru, ty nás chtějí neustále učinit zcela tvrdými kameny, a musíme se stále znovu rozpouštět. Kdybychom se rozpouštět neuměli, nemohli bychom myslet, nedospívali bychom k vědomí já. V tomto rozpouštění spočívá to, co nazýváme svým vědomím já.

Hleďte, pánové, především se musí rozumně odpovědět na tyto otázky, chceme-li pokročit vědecky k světovému názoru, chceme-li něco vědět o člověku v jeho vztahu ke světu. To je to nej důležitější v člověku, aby člověk pochopil něco, co souvisí s jeho rozpouštěním. Vidíme nějakého člověka zemřít, to znamená, že se nyní jako fyzický člověk zcela rozpouští. Nevíme-li, že se v nás v každém bdělém okamžiku děje rozpouštění, tak nemůžeme nikdy pochopit, co znamená to rozpouštění, které se zde uskutečňuje, když se člověk rozpouští ve smrti.

Tedy nejprve musíme vědět, pánové, že se vlastně tím, že můžeme v sobě pracovat proti světovým silám, můžeme v sobě neustále rozpouštět. To rozpouštění se jen neustále ruší, protože nám potrava opět dává látky, jimiž rozpouštíme. Když se ale člověk stal takovým, že již nemůže rozpouštět látky, které má v sobě, potom rozpustí sebe sama. Potom se člověk stává mrtvolou, potom se rozpustí sám.

Až se opět sejdem, musíme se otázat: Jak je tomu nyní tehdy, když člověk rozpustí sám sebe? Dnes jsme přinejmenším dospěli tak daleko, že víme: Je tu neustále proces rozpouštění, a nemáme-li sílu - tím, že máme v sobě příliš málo dusíku - abychom rozpouštěli ty věci, které se v nás chtějí utvářet z vesmíru, tak naše já nejprve upadá do mdlob, nebo se stává ospalým. Být ospalým, to právě znamená, že nemůžeme dostatečně rozpouštět, že nás přemáhá síla tvorby usazenin. A tak se, že ano, tyto síly stupňují.

Ale rovněž tak, jak tu jste, když usnete, neboť můžete opět procitnout, tak nemusíte u toho, co se tu zevně děje v těle usuzovat na duchovno. Neboť právě tak, jako se nemůže nic stát na stroji, aniž je při tom člověk, nemohlo by se nic stát na člověku, aniž je u toho duch. To je

vědecké, pánové, to druhé je nevědecké. To není ničím, čím vás chci snad obalamutit, to je něco, čeho si dobývá ten, kdo může skutečně tuto věc brát vážně vědecky.

Začátkem září budeme v těchto pozorováních pokračovat. Shledáte již, že ta věc uvádí daleko do pochopení člověka, vede všemi možnými oklikami k tomu, že můžete rozumět člověku všedního dne. Pochopíte člověka ještě zcela jinak, budeme-li nyní dále hovořit na základě toho, o čem jsme již nyní nějakou dobu mluvili. Člověk je vždy znovu budován, rozpouští se a tak dále. To chceme v nejbližší době dále pozorovat. Potom již uvidíte, jak je člověk vlastně uzpůsoben pro skutečného vědce.